

ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА ВАЛОРИЗАЦИЈУ НОВЧАНЕ РЕНТЕ

1. Законом о облигационим односима¹ предвиђено је право оштећеног на накнаду причињене штете (чл.154. ст.1. ЗОО). Проузроковањем штете између оштећеног и починиоца штете заснива се облигациони однос, тј. настају овлашћење оштећеног да од починиоца штете захтева накнаду штете и обавеза починиоца штете да накнади причињену штету².

Приликом регулисања одговорности починиоца штете, законодавац је, поред општих услова одговорности, постојање штете и штетне радње и узрочно-последичне везе између штетне радње и причињене штете, за поједине видове штета предвидео и одређене посебне услове³.

Поред натуралне поправке штете и сатисфакције, као један од начина репарације штете јавља се и новчана накнада штете.

У погледу обима накнаде штете, законом је предвиђено да оштећеном припада право на накнаду тзв. обичне штете и право на накнаду тзв. измакле користи (чл.189. ст.1. ЗОО).

2. Новчана накнада штете може се остварити истицањем захтева за једнократну исплату одређеног новчаног износа. За поједине видове штета предвиђено је право оштећеног да захтева накнаду штете у облику новчане ренте. Новчана рента је облик новчане накнаде чији износ није унапред одређен, већ су одређени само износи obroка који се плаћају периодично, по правилу једном месечно⁴.

Као један од облика новчане накнаде, новчана рента у појединим случајевима настанка штете представља примарни облик накнаде⁵.

Накнада штете у облику новчане ренте изричито је предвиђена само за накнаду материјалне штете⁶. У теорији и судској пракси постоји, сада већ општеприхваћено, схватање⁷ да је новчана рента допуштен облик накнаде и кад је у питању накнада појединих облика нематеријалне штете⁸.

- 1) Закон је донесен 30.3.1978.г. а објављен у Сл.листу СФРЈ бр.29/78. (У даљем тексту ЗОО)
- 2) Право на накнаду појединих врста штета у одређеним случајевима имају не само непосредне жртве оштећујуће радње, већ и одређени круг субјеката који спадају у групу тзв. поредних жртава.
- 3) Тако је, нпр., у чл.200. ст.1. ЗОО одређено да право на правичну накнаду нематеријалне штете оштећени има само ако то "оправдавају околности случаја а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање". Треба приметити да су приликом регулисања одговорности починиоца штете за поједине видове штете у великој мери коришћене тзв. генералне клаузуле. Постављајући само општа мерила по којима ће суд формирати своје сопствене судове вредности, законодавац је наложио суду да приликом примењивања правила о накнади штете нормативне појмове попуњава својим судом вредности. О методима који могу бити примењени приликом формулисања једног правног правила детаљно видети: Марковић, М.-Генералне клаузуле, фрагментирана скица за студију о правном стандарду, Зборник радова Правног факултета у Нишу, 1968, стр.12-13.
- 4) О новчаној ренти као облику новчане накнаде штете детаљно: Станковић, О.-Накнада штете у облику ренте, Београд, 1975; Мишковић, П.-Петровић, З.-Накнада штете у облику ренте, Гласник, 10/86.
- 5) О томе видети: Перовић, С.-Стојановић, Д.-Коментар Закона о облигационим односима, Нови Сад, 1980, стр. 554.
- 6) Поред законског назива "материјална штета", у литератури се користи и израз "имовинска штета", који је пре доношења ЗОО био одомаћен у правној теорији и судској пракси.
- 7) У правној доктрини и судској пракси дуго је било спорно да ли је новчана рента допуштен облик накнаде нематеријалне штете. Детаљно о томе: Мијачић-Цветановић, М.-Новчане накнаде будуће нематеријалне штете, Зборник радова Правног факултета у Нишу, 1987, стр.89-107.

Новчана рента је облик накнаде штете која омогућава накнађивање штета за које је извесно да ће трајати и у будућности, тзв. будућих штета.

Висина појединих оброка новчане ренте зависи од многих правно релевантних чињеница. Неке од тих чињеница објективно постоје још у време настанка штете, док су неке од њих чињенице за које се, у домену моћи предвиђања, претпоставља да ће наступити у будућности.

Може се догодити да после утврђивања висине оброка новчане ренте, споразумом оштећеног и починиоца штете или правоснажном судском одлуком, наступе неке околности које доводе до тога да утврђена висина периодичног давања више није одговарајућа, те да ренту треба смањити, повећати или, пак, укинути. Пошто је обим штете основни критеријум за одмеравање накнаде штете (чл.190. ЗОО), то накнадно наступање одређених околности, које изазивају повећање, смањење или нестанак штете, треба да се одрази и на висину ренте као облика накнаде штете. Имајући то у виду, законодавац је предвидео право на корекцију висине ренте, тј. њено укидање (чл.196. ЗОО).

Своје право на измену висине ренте, које је по својој природи једно преображајно право, оштећени и починилац штете остварују по правилу у парници⁹⁾ подижући тужбу којом траже одговарајућу правну промену - повећање ренте, смањење ренте или њено укидање.

3. У теорији постоји схватање¹⁰⁾ да се право на корекцију висине ренте може остварити само у поступку пред судом, тј. да оштећени и починилац штете нису овлашћени да сами, својим споразумом, изврше корекцију висине ренте. Повод за овакво схватање вероватно је била погрешна редакција одредбе чл.196. ЗОО, која гласи: "... суд може на захтев оштећеника за убудуће повећати ренту, а може је и смањити или укинути, ако се знатније промене околности које је суд имао у виду приликом доношења раније одлуке". Употребљени израз "суд може" навео је присталице овог схватања на закључак да се право на корекцију висине ренте може остварити само у поступку пред судом.

Наведено схватање, међутим, нема ослоња у закону. У чл.196. ЗОО предвиђено је право на повећање, тј. смањење ренте односно њено укидање и услови под којима се ова права могу остваривати. Иако је цео члан, уместо материјалноправном методом, редигован применом тзв. правозаштитног метода¹¹⁾ ипак се не може тврдити да оштећени и починилац штете морају своја права на корекцију висине ренте остваривати пред судом. Чак и кад је право на накнаду штете раније остварено у поступку пред судом, што не мора увек бити случај¹²⁾, титулар права на

- 8) У теорији грађанског права појам нематеријалне штете се различито одређује. Осим тога, у литератури се користе и различити називи за ову врсту штете. Поред назива "нематеријална штета", који и законодавац користи, у употреби су и називи "немовинска штета", "морална штета" итд.
- 9) У једном од коментара ЗОО може се прочитати да се право на корекцију висине ренте може остварити "једино под условом да титулар овог права поднесе захтев суду", из чега се може закључити да се, по овом схватању, право на корекцију висине ренте не може остварити споразумом стране у материјалноправном односу. (Видети: Перовић, С.-Стојановић, Д.-ор.цит., стр. 590-591). Овакво тврђење нема, међутим, ослоња у закону. Иако је пресуда индивидуални закон за странке, коју су оне дужне поштовати, странке су, ипак, овлашћене да и по правоснажности одлуке свој правни однос споразумно уреде на нов начин и тиме га ускладе са новонасталим околностима. О пресуди као ауторитативном регулатору правног односа међу странкама и њиховом овлашћењу да после правоснажности одлуке наново споразумно регулишу свој правни однос видети: Трива, С.-Белајец, В.-Дика, М.-Грађанско парнично прецедно право, Загреб, 1986. стр.517. и 539.
- 10) Рајовић, В.-Измена досуђене накнаде штете у случају смрти, телесне повреде или оштећења здравља, Правни живот, 6-7/84, стр.712; Перовић, С.-Стојановић, Д.-ор.цит., стр.590-591.
- 11) У теорији је већ примећен "манир" редактора текста ЗОО да нормe редигују примењујући тзв. правозаштитни метод. Овакав приступ редакцији норми ЗОО у појединим случајевима доводи до недоумица и у погледу овлашћења суда да одлучује *ultra petita*. (Детаљно о томе: Дика, М.- Операционализација Закона о обвезним односима, Правни живот, 4-5/89, стр.858-859).
- 12) Супротно: Рајовић, В.-ор.цит.,стр.712. Овај аутор тврди да утврђивање накнаде штете може извршити само суд, не наводећи аргументацију за ово тврђење.

корекцију висине ренте може ово своје право остварити споразумом са другом страном материјалноправног односа, заснованог проузроковањем штете. Иако је пресуда у парници за накнаду штете индивидуални закон за странке, који су оне дужне респектовати, странке су ипак овлашћене да и по правоснажности одлуке свој правни однос споразумно уреде на нов начин и тиме га ускладе са новонасталим околностима^{13/}. Право на корекцију висине ренте, као преображајно право, не спада у групу оних преображајних права која се, због нарочитог друштвеног интереса или из разлога правне сигурности, могу остварити једино уз садејство суда^{14/}. Као што су оштећени и починилац штете овлашћени да сами, независно од суда, утврде висину ренте као накнаде за причињену штету, и тиме отклоне све евентуалне спорове који се тичу репарације штете, исто тако су овлашћени да касније споразумом измене висину утврђене ренте кад новонастале околности то оправдавају.

4. У литератури се често среће погрешно схватање^{15/} да се тужбом због изменених околности тражи измена одлуке којом је рента одређена. Понекад се, уместо израза "измена", користи и израз "преиначење"^{16/}.

У парници у којој се остварује право на корекцију висине ренте одређене правоснажном одлуком уопште се, међутим, не тражи измена раније одлуке, нити се, пак, одлуком у тој парници преиначује одлука којом је рента раније одређена.

Покретањем парнице за измену висине ренте, тј. парнице за укидање ренте, пред суд се, уствари, износи на решавање нови спор о накнади штете. У новој парници истиче се ново стање ствари, сасвим различито у односу на стање ствари које је било подлога раније одлуке. То ново стање ствари није обухваћено временским границама правоснажности претходне одлуке о накнади штете. Због изменених околности, ранија одлука о накнади штете више није адекватан регулатор односа између оштећеног и починиоца штете - њено временско важење је престало^{17/}. Да се не ради о измени раније одлуке о накнади штете види се и по томе што се измена одлуке може вршити само у поступку по правном леку, а поступак у коме се остварује право на измену висине ренте није поступак по правном леку већ првостепени поступак у коме се одлучује о новом захтеву за пресуду. Осим тога, није реч ни о преиначењу раније одлуке којом је рента одређена, јер о преиначењу може бити говора једино кад другостепени суд у поступку по правном леку одлучи о главној ствари тако што првостепену пресуду преиначава, утврдивши да је незаконита. Преиначена одлука замењује укинуту одлуку нижестепеног суда у истој правној ствари, о чему овде није реч.

5. Право за измену висине ренте остварује се подизањем тужбе којом се захтева да суд, пошто утврди да тужилац има право на правну промену, својом одлуком непосредно изрекне жељену правну промену. Право на измену висине ренте остварује се у парници, по правилима општег парничног поступка.

6. У теорији процесног права постоји, истина усамљено, схватање^{18/} да се у одређеним случајевима право на накнаду штете и право на корекцију висине

13) Видети напомену бр.9.

14) О начину остваривања преображајних права детаљно: Станковић, Г.- Грађанско процесно право, Београд, 1989. стр.53-54.

15) Видети, нпр., Перовић, С.-Стојановић, Д.-op.cit. стр.590.

16) Скоро идентичну "судбину" доживљава и тужба којом се тражи измена висине издржавања. У литератури се ова тужба назива тужбом за измену одлуке о издржавању, тј. тужбом за преиначење одлуке о издржавању. (Видети, нпр., Младеновић, М.-Породично право, II том, Београд, 1981, стр.590). У теорији су против оваквог схватања већ извесни одговарајући аргументи. (Видети: Станковић, Г.-Поступак за валоризацију издржавања, Зборник радова Правног факултета у Нишу, 1986. стр.51-53).

17) О временским границама правоснажности детаљно: Марковић, М.-Грађанско процесно право, књ. I, св.2. Ниш, 1982, стр.419-421; Познић, Б.-Грађанско процесно право, Београд, 1082, стр.286-287; Трива, С.-Белајец, В.-Дика, М.-Грађанско парнично процесно право, Загреб, 1986. стр.536-539; Станковић, Г.-Грађанско процесно право, Београд, 1989, стр.350ч-351.

18) Рајовић, В.-op.cit., стр.711-722.

новчане ренте може остварити у поступку предвиђеном за решавање алиментационих спорова. Наиме, кад се ради о накнади штете настале усмрћењем неког лица, лице коме је погинули издржавао или редовно помагао има право на накнаду штете коју трпи губитком издржавања или помагања (чл.194. ст.1. ЗОО). Законодавац је изричито прописао да се ова штета накнађује у облику новчане ренте (чл.194.ст. ЗОО). Кад право на накнаду штете настале у овом случају има малолетно лице, тврди се да би право на накнаду штете требало остваривати по правилима алиментационог поступка. У прилог овом схватању изнесени су следећи аргументи. Пре свега, тврди се да је реч о лицима која су под посебном друштвеном заштитом, па општи парнични поступак, заснован искључиво на начелу диспозитивности, не омогућава пружање адекватне заштите тој категорији субјекта. Осим тога, тврди се да новчана рента има алиментациону намену, тј. да је малолетно лице користи за своје издржавање. Наведено схватање се, поред тога, оправдава и чињеницом да новчана рента има особине изгубљеног издржавања и у погледу сукцесивног карактера обавезе починиоца штете, доспевања појединих obroka, времена трајања обавезе на накнаду штете, услова за престанак обавезе и др.

Наведеном аргументацијом указује се на проблем заштите интереса малолетних лица у парницама у којима се одлучује о њиховим чисто имовинским правима, што би законодавац, *de lege ferenda*, требало да има у виду. *De lege lata*, међутим, ни наведена аргументација не пружа довољно основа за закључак да се у парници за накнаду штете, тј. у парници за измену висине ренте, могу примењивати правила поступка који је намењен решавању алиментационих спорова.

Пре свега, тумачењем члана 194. ЗОО, којим је предвиђено право на накнаду штете услед усмрћења неког лица, може се закључити да новчана рента, као облик новчане накнаде штете која се у овом случају утврђује, има одштетну а не одређује алиментациону природу^{19/}. У овом случају ради се о једном праву чисто имовинске природе, па се у парници за накнаду штете, тј. у парници за корекцију висине ренте не решава алиментациони спор, већ класичан грађанскоправни спор. Због тога законодавац и није сматрао да је потребно предвидети и уредити неки посебан парнични поступак за решавање ове врсте спорова. Осим тога, уколико би се узело да је могућно примењивати правила алиментационог поступка и за решавање спорова о накнади штете, то би значило да се правила републичке процедуре, којима је уређен алиментациони поступак, примењују и у стварима које су у надлежности савезног законодавца, што није допуштено^{20/}. Пошто је област накнаде штете област која је регулисана савезним ЗОО, то је и поступак за решавање ових правних ствари у законодавној компетенцији федерације^{21/}. Како ниједним савезним прописом није предвиђен посебан поступак за решавање спорова о накнади штете, може се закључити да се у овим правним стварима могу примењивати искључиво правила општег парничног поступка.

7. Право на измену висине ренте постоји само кад су после одређивања висине новчане ренте наступиле одређене околности које доводе до стварног повећања или смањења штете, тј. околности које доводе до тога да оштећени више не трпи штету, те да је због тога отпао правни основ за исплату ренте.

Тумачење одредбе из чл.196. ЗОО, којим је предвиђено право на корекцију висине ренте због изменених околности, показује да је законодавац прописао право на измену висине ренте имајући у виду ситуацију реалног смањења односно повећања штете. Поставља се питање да ли оштећени има право на измену

19) У теорији облигационог права данас не постоји дилема, раније изражена и у теорији и у судској пракси, о томе каква је правна природа новчане ренте која се досуђује на име накнаде штете настале губитком издржавања. Општеприхваћен је став да рента има идштетни карактер. (О томе: Станковић, С.-Накнада за губитак издржавања. Анали, 1-2/75, стр.45-47).

20) Тако и: Станковић, Г.-Поступак у алиментационим парницама, специјалистички курс на последипломским студијама на смеру Грађанско право на Правном факултету у Нишу.

21) Чл.281. Устава СФРЈ.

висине ренте и кад се нису измениле околности које се тичу саме штете, већ је само дошло до обезвређивања номиналног износа ренте услед високе инфлације.

У пракси је чест случај да се повећање месечног износа ренте тражи управо зато што је номинални износ ренте толико обезвређен високом стопом инфлације да висина одређене ренте више не омогућава да се "оштећеникова ситуација доведе у оно стање у коме би се налазила да није било оштећене радње", тј. не омогућава остваривање потпуне накнаде, за коју се законодавац определио у чл.190. ЗОО.

Одговор на постављено питање у суштини зависи од тога важи ли и како се схвата принцип монетарног номинализма кад су у питању обавезе накнаде штете.

Познато је да се приликом доношења ЗОО, између принципа монетарног номинализма и принципа валоризма, законодавац определио за начело монетарног номинализма. По императивној законској форми (чл.394. ЗОО) "кад обавеза има за предмет своту новца, дужник је дужан исплатити онај број новчаних јединица на који обавеза гласи, изузев кад закон одређује нешто друго". Пошто законодавац није изричито предвидео одступање од начела монетарног номинализма за обавезе новчане накнаде штете, ваљало би закључити да инфлација, сама по себи, не може бити разлог за повећање ренте.

У теорији и судској пракси не постоји општеприхваћен став о томе какав је утицај инфлације на висину већ одређене ренте²²⁾. У литератури се среће мишљење²³⁾ да инфлација није непосредни разлог за повећање висине новчаних оброка ренте. Очигледно је, међутим, да висока стопа инфлације заиста доводи оштећеног у неповољну ситуацију, па би строга примена начела монетарног номинализма била у супротности с начелом правичности. Због тога се решења наведеног проблема траже "заобилазним путем". Тврди се, наиме, да инфлација не утиче непосредно на висину новчане ренте али да је од утицаја на обим саме штете. Пошто је дошло до повећања цена добара и услуга које оштећени sukcesивно користе у циљу отклањања штетних последица оштећујуће радње, то је и сама штета коју оштећени трпи постала већа, па настаје право на измену висине новчаних оброка ренте²⁴⁾.

Чини се, ипак, да наведени аргументи не могу довести до правог решења проблема. Промене у куповној моћи новца немају никакав утицај на сам опсег штете. Опадање куповне моћи новца може се одразити само на број новчаних јединица којима је изражена висина накнаде штете, док се сама штета нити смањује нити повећава²⁵⁾. Ако је тачно да инфлација нема утицаја на обим штете, онда ни захтев за измену висине ренте не би био основан кад се заснива само на чињеници опадања куповне моћи новца.

Један од начина "изигравања" начела монетарног номинализма је и у томе да се потраживање правичне новчане накнаде штете сматра неновчаним потраживањем, за које принцип монетарног номинализма не важи.

-
- 22) Занимљиво је приметити да је и на Саветовању грађанских и грађанско-привредних одељења Савезног суда, републичких и покрајинских врховних судова и Врховног суда, одржаном 15. и 16. октобра 1986. г. у Јубљани, које је у целини било посвећено разматрању спорних питања о накнади нематеријалне штете, истакнут проблем утицаја инфлације на повећање ренте. О овом у пракси спорном питању судије највиших судова се том приликом најалост нису изјасниле, тако да је дилема осатала нерешена. (Видети: Закључак "Једнократна накнада и рента", усвојен на саветовању у Јубљани. Закључци са овог саветовања објављени су у књизи Начелни ставови и закључци Савезног суда, републичких и покрајинских врховних судова и Врховног војног суда (1975-1990), Нови Сад, 1990, стр.129-151).
- 23) Перовић, С.-Стојановић, Д.-*op.cit.*, стр.591.
- 24) Перовић, С.-Стојановић, Д.-*ibidem*.
- 25) Видети Начелни став усвојен на XI заједничкој седници Савезног суда, републичких и покрајинских врховних судова и Врховног војног суда од 25.1.1979. г. објављен у књизи Начелни ставови и закључци Савезног суда, републичких и покрајинских врховних судова и Врховног војног суда (1975-1990), Нови Сад, 1990, стр. 17-18.

По овом схватању^{26/}, начело монетарног номинализма важи само кад се ради о новчаним обавезама које представљају уговорене цене роба и услуга и кад су у питању новчане обавезе за које важи принцип еквивалентности. Пошто је, како се тврди, потраживање накнаде штете у суштини "захтев за успостављање пређашњег стања", код кога се питање еквивалентности не поставља, то је оно у суштини неновчано потраживање, па нема места примени принципа монетарног номинализма. Због тога је, сматра се, законодавац и предвидео да се накнада штете утврђује по ценама које важе на дан доношења одлуке.

Тешко је, међутим, прихватити изнесене аргументе јер су неки од њих у супротности са важећим прописима и општеприхваћеним теоријским ставовима о појединим институтима из области накнаде штете. Пре свега, треба рећи да потраживање накнаде штете уопште није "захтев за успостављање пређашњег стања", јер су, као што је познато, новчана накнада штете и накнада штете путем тзв. индивидуалне или генералне реституције два сасвим различита облика "репарације штете". Право на новчану накнаду штете оштећени има у законом предвиђеним случајевима и под законом предвиђеним условима. Право на новчану накнаду штете састоји се у потраживању одређене суме новца које оштећени има према починиоцу штете. Износ новчане накнаде штете треба да одговара износу причињене штете израженом у новцу (чл.190. ЗОО). Принцип потпуне накнаде штете почива на идеји о еквивалентности. У теорији облигационог права влада општеприхваћено мишљење да опште начело једнаке вредности давања, из кога и проистиче принцип еквивалентности важи за све облигационе односе без обзира на њихов извор^{27/}. И на крају, чињеница да је законодавац предвидео утврђивање висине штете према ценама у време доношења одлуке, а не према ценама у време настанка штете, значи да се висина саме штете утврђује према ценама у време закључивања расправе. Правоснажношћу судске одлуке којом је наложено туженом да исплати или сукцесивно исплаћује одређену суму новца, потраживање тужиоца је постало једно перфектно новчано потраживање.

8. Имајући у виду све изнесене чињенице, могло би се закључити да начело монетарног номинализма важи и кад је у питању потраживање новчане накнаде штете. Због тога би, чини се, решење наведеног проблема требало тражити у изричитом признавању права оштећеног да затражи и оствари право на валоризацију новчане ренте.

ЗОО је донет 1978.г. када је стопа инфлације била занемарљива^{28/}, па је и разумљиво зашто је законодавац усвојио принцип монетарног номинализма. Брзина развоја друштвено-економских односа била је таква да су они "претекли" законодавце. Строги принцип монетарног номинализма постао је кочница остваривању правичне и потпуне накнаде штете. Као што је одговарајућим изменама закона у сфери каматних стопа^{29/} омогућена ревалоризација свих новчаних потраживања кад се она остварују после доспелости, и тиме отклоњене неправичности које су раније важеће норме о каматама у пракси изазивале, тако би одговарајућим изменама ЗОО оштећеном требало признати право на валоризацију новчане ренте. Признавањем права на валоризацију новчане ренте, оштећеном би било омогућено да истакне захтев за усклађивање висине ренте с порастом трошкова живота. Суштина права на валоризацију новчане ренте састојала би се у праву на

26/ Деља, Ж.-Утврђивање висине накнаде штете и утицај инфлације, Закон о облигационим односима, Књига о десетогодишњини, I том, Београд, 1988, стр. 548-549).

27/ Видети: Станковић, О.-Накнада имовинске штете, Београд, 1968, стр.79.

28/ У 1978.г., када је ЗОО донет, стопа инфлације је била занемарљива. У 1987.г. она је већ достигла ниво од 118,4%.

29/ Видети Закон о изменама Закона о облигационим односима, Сл.лист СФРЈ, 57/89 од 29.9.1989.г. и Закон о висини стопе затезне камате, Сл.лист СФРЈ 57/89 од 29.9.1989.г. Закони су ступили на снагу 7.10.1989.г.

29/ Поступак за валоризацију издржавања није привукао већу пажњу теоретичара процесног права. Колико ми је познато, од југословенских процесуалиста се једино Станковић бавила проблемима овог поступка. Видети: Станковић, Г.-Поступак за валоризацију издржавања, Зборник радова Правног факултета у Нишу, 1986, стр.49-61.

усклађивање висине новчане ренте с повећањем трошкова живота, тј. у прерачунавању висине оброка ренте који ће се убудуће плаћати. Валоризацијом новчане ренте извршило би се само номинално повећање износа ренте, тако да би рента остала реално и даље иста. Изричитим признавањем права на валоризацију новчане ренте, биле би избегнуте и све дилеме о томе какав је утицај инфлације на висину ренте.

Приликом уређивања поступка за валоризацију новчане ренте, законодавцу би, као узор, могле да послуже одредбе о поступку за валоризацију издржавања 30/. Поступак за валоризацију новчане ренте требало би да спроводи извршни суд. То би могао да буде, по угледу на поступак за валоризацију издржавања, један специфичан адхезиони поступак, који би се водио по правилима извршног поступка. Извршни суд би био дужан да на захтев извршног повериоца одлучи о валоризацији и да, без посебног предлога странке, дозволи и спроведе валоризовану новчану ренту.

Креирањем таквог поступка, оштећеном би било омогућено брзо и ефикасно остваривање права на валоризацију новчане ренте. Тиме би се избегло вођење парничног поступка, а парнични судови би били растерећени поступања у овим правним стварима. Тако би поступак за валоризацију ренте постао ефикасан метод заштите права и интереса оштећених лица и адекватно средство за остваривање начела правичности у овим правним стварима.

EXECUTION OF THE RIGHT TO VALORIZATION OF THE CASH ANNUITY

- Summary -

The amount of certain cash annuity installments depends on a series of legally relevant facts.

Rights to change the cash annuity amount, which is by its nature a converting law, is executed in a case according to results of the general legal proceeding.

Right to change the amount of the annuity arises when, owing to new circumstances, there are real changes of the damage scope. Reserches indicate that the claim for change of the amount of cash annuity is not a cause when it is based only on the fact of purchasing power decrease. It is the author's suggestion that by appropriate law amendments the right to valorization of the cash annuity is to be recognized by any means and that the special proceeding for the execution of the rihgt is to be foreseen and arranged as well.